

И. К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясынын жана тең уюштуруучулар Б. Н. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин Д 14.23.690 диссертациялык кеңешинин эксперти, медицина илимдеринин кандидаты, доцент Акматова Бегайым Акбагышевна 14.02.03 – коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо адистиги боюнча Исраилова Дарыгул Кубанычбековнанын медицина илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алууга сунушталган “Жалпы үй-бүлөлүк дарыгерлер практикасында терапиялык жардам берүүнү уюштуруудагы көйгөйлүү маселелер (Кыргыз Республикасынын түштүк аймагынын мисалында)” аталыштагы диссертациясына берилген

КОРУТУНДУСУ

Эксперт изденүүчү Исраилова Дарыгул Кубанычбековна тарабынан берилген диссертациясын карап чыгып төмөнкүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Сунуш кылынган диссертация Д 14.23.690 диссертациялык кеңештин профилине туура келет. Сунушталган иште 14.02.03 - коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү статистикалык маалыматтар, анализдер жана изилдөөлөр жүргүзүлгөн.

2. Изилдөөнүн максаты: амбулатордук деңгээлде көрсөтүлүүчү медициналык жардамды комплекстүү изилдөөнүн негизинде терапиялык жардамды оптималдаштыруу жана анын сапатын, натыйжалуулугун жогорулатууга багытталган илимий негизделген иш-чараларды иштеп чыгуу жана илимий негиздөө.

Коюлган максат диссертациядагы төмөнкү милдеттерди аткаруу менен чечилген:

1. Амбулатордук деңгээлде көрсөтүлүүчү медициналык жардамдын учурдагы абалын жана уюштурулушун изилдөө, үй-бүлөлүк дарыгерлер практикасындагы терапиялык жардамдын сапатын жана жеткиликтүүлүгүн баалоо үчүн негизги маалыматтарды топтоо.

2. Терапиялык жардамды көрсөтүү процессинде пайда болгон негизги көйгөйлөрдү анализдөө: дарыгерлердин иш процессин, ресурстарды колдонуу жана бейтаптардын муктаждыктарын канааттандыруунун деңгээлин баалоо.

3. Медициналык жардам көрсөтүүнүн сапатын жана натыйжалуулугун жогорулатууга багытталган иш-чараларды иштеп чыгып, жүргүзүлгөн изилдөөнүн негизинде илимий жактан негизделген сунуштарды иштеп чыгуу.

4. Терапиялык жардамды оптималдаштыруудагы сунушталган иш-чаралардын натыйжалуулугун баалап, алардын практикалык пайдалуулугун жана ишке ашуу мүмкүнчүлүгүн талдоо. 4. БМСЖдагы терапиялык жардамдын жеткиликтүүлүгүн, сапатын жана натыйжалуулугун жогорулатуу боюнча илимий негизделген сунуштардын комплексин иштеп чыгуу, аларды практикалык медицинага киргизүү жана натыйжалуулугун эксперимент аркылуу сыноодон өткөрүү.

Иштин максаты жана милдеттери диссертациянын темасына толугу менен ылайык келет.

Диссертациянын бөлүмдөрү бири-бири менен байланышкан, алардын жоболору негизделген жана диссертациянын бөлүмдөрүнө жооп берет.

3. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу.

Баштапкы медициналык санитардык жардам бардык категориядагы калкка, анын жашына, жынысына, статусуна карабай бирдей жардам көрсөтүлөт. Кыргызстандын 2030-жылга чейинки “Дени сак эл – гүлдөгөн өлкө” Улуттук программасында үй-бүлөлүк медицина жана милдеттүү медициналык камсыздандырууну ишке ашыруу менен медициналык жардамдын сапатын жогорулатуу максатталган. Үй-бүлөлүк медицина борборунун мекемелеринде үй-бүлөлүк дарыгерлердин иштөө убактысы жана кадрлардын жетишсиздиги, ошондой эле бүгүнкү күнгө чейин амбулатордук деңгээлдеги калкка баштапкы медициналык-санитардык жардам көрсөтүү системасындагы терапиялык жардамдын көлөмү, технологиясы, сапатына таасир этүүчү факторлор, терапиялык жардамды баалоо критерийлери иштелип чыккан эмес.

4. Илимий натыйжалар

Илимий иште медицина илиминин анын ичинде коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоонун өнүгүшү үчүн мааниге ээ илимий негизделген жаңы теориялык натыйжалар келтирилген.

Алынган натыйжалардын илимий жаңылыгы

1. Алгачкы жолу Ош облусунун калкынын арасында мониторингке алынган оорулардын (жүрөк-кан тамыр, дем алуу ж.б) таралышы жана өлүмгө себеп болгон факторлор 7 жылдык мезгил ичинде системалуу түрдө талданды. БМСЖ системасында терапиялык жардамдын сапаты жана жеткиликтүүлүгү, мониторинг оорулардын көрсөткүчтөрү изилденип, дарылоонун алгоритмдерин жаңыртуу жана калкка терапиялык кызмат көрсөтүүнүн жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу үчүн уюштуруучулук-технологиялык иш-чараларды камтыган терапевттердин ишинин сапатын баалоо жана жакшыртуу боюнча хронокарталар иштелип чыкты.

2. Үй-бүлөлүк дарыгерлер менен терапевттердин иш практикасын салыштыруу үчүн системалуу эксперттик баалоо ыкмасы биринчи жолу колдонулду. Үй-бүлөлүк дарыгерлердин көп профилдүү адистиги менен терапевттердин ортосундагы сапаттык жана натыйжалуулук боюнча айырмачылыктар аныкталып, сапатты баалоодо эксперттердин пикирин негиздөөчү атайын критерийлер (мисалы, диагноз коюу, дарылоо протоколдорун колдонуу, бейтаптар менен өз ара мамилелер) иштелип чыкты.

3. Биринчи жолу Кыргызстандын Түштүк региондорундагы калктын муктаждыктарына жараша медициналык кызмат көрсөтүүнүн жеткиликтүүлүгүн жана сапатын салыштырып талдоо аркылуу БМСЖдагы терапиялык кызмат көрсөтүүнүн уюштуруу өзгөчөлүктөрү системалуу изилденип, аймактык факторлордун (калктын социалдык-экономикалык абалы, медициналык инфраструктуранын жеткиликтүүлүгү, кадрдык камсыздоо) терапиялык кызмат көрсөтүүнүн сапатына тийгизген таасирине анализи жасалды.

4. БМСЖ кызматтары тарабынан мониторингке алынган ооруларды диагноз коюу, дарылоо жана реабилитациялоо боюнча медициналык жардамдын сапаты алгач ирет комплекстүү терапиялык жардам көрсөтүүдө жетишкендиктер жана кемчиликтер илимий негизде талданып, иштелип чыккан “Үй-бүлөлүк

медицинадагы терапиялык жардам” аталыштагы методикалык колдонмо оорунун алдын алуу жана дарылоонун натыйжалуулугун жогорулатаары далилденди.

Диссертация Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук Аттестациялык комиссиянын “Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндө жобонун” талаптарына жооп берген 11 пунктунун квалификациялык белгилерине дал келет.

5. Алынган натыйжалардын практикалык баалуулугу.

Диссертациялык иштин жыйынтыгы менен амбулатордук денгээлдеги терапиялык жардамдын сапатын жана натыйжалуулугун жогорулатууга багытталган иш-чаралар жана практикалык сунуштар камтылган “Үй-бүлөлүк медицинадагы терапиялык жардам” аталыштагы методикалык колдонмо иштелип чыккан. Дарыгердин ишинин сапатын баалоону камтыган «Хронокарталар» сунушталган.

6. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши.

Автореферат толугу менен диссертациянын мазмунуна, анда коюлган максат жана изилдөөнүн милдеттерине дал келет. Автореферат кыргыз, орус жана англис тилдеринде окшош резюмелер менен коштолгон.

7. Эскертүүлөр

Сунушталган диссертацияга оң баа берүүгө таасир этүүчү принципалдуу сын-пикирлер жок. Бирок кыскартуу жана стилистикалык тексттерин өзгөртүү зарыл.

8. Сунуштар

Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук Аттестациялык комиссиянын талаптарына ылайык кыскартуу жана стилистикалык тексттерин өзгөртүү зарыл. - Жетектөөчү уюм катары Н. А. Семашко атындагы Коомдук саламаттыкты сактоо боюнча Улуттук илимий-изилдөө институту федералдык мамлекеттик бюджеттик илимий мекемесин, коомдук саламаттыкты сактоо жана ден соолукту коргоо кафедрасын (105064, Россия Федерациясы, Москва шаары, Воронцово поле көчөсү, 12-үй, 1-корпус) сунуштоо керек.

- Биринчи расмий оппонент катары м.и.д., профессор **Абилов болот Арипович** (автореферат боюнча адистиги 14.02.03 - коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо), изилдөө маселесине жакын темаларда публикациялар бар.

1. **Абилов, Б. А.** Результаты оценки эффективности деятельности уполномоченного органа в системе здравоохранения Кыргызской Республики [Текст] / М. А. Исмаилов, Б. А. Абилов, С. С. Абилов // Современные тенденции развития науки и технологий. – 2016. – № 5-1. – С. 104-108.

2. **Абилов, Б. А.** Организация центров гемодиализа на условиях государственно-частного партнерства в Кыргызской Республике [Текст] / М. А. Исмаилов, З. А. Долонбаева, Б. А. Абилов // Здравоохранение Кыргызстана. – 2021. – № 1. – С. 110-116.

3. **Абилов, Б. А.** Опыт инициирования проектов ГЧП в сфере здравоохранения Кыргызской Республики [Текст] / М. А. Исмаилов, З. А. Долонбаева, Б. А. Абилов // Здравоохранение Кыргызстана. – 2021. – № 1. – С. 117-123.

- Экинчи расмий оппонент катары м.и.д., **Буларкиева Элиза Алымкуловна** (автореферат боюнча адистиги 14.02.03 - коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо), изилдөө маселесине жакын темаларда публикациялар бар.

1. **Буларкиева, Э. А.** К вопросу качества оказания реабилитационной помощи в санаторно-курортных и лечебно-оздоровительных учреждениях Кыргызстана [Текст] / Э.

А. Буларкиева, М. А. Сагымбаев // Бюллетень науки и практики. – Нижневартовск, 2022. – Т. 8, № 1. – С. 169-172.

2. Буларкиева, Э. А. Оценка качества и эффективности оказания медицинской реабилитации в санаторно-курортных и лечебно-оздоровительных учреждениях Кыргызской республики [Текст] / Э. А. Буларкиева, М. А. Сагымбаев // Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана – 2022. – № 4. – С. 145-148.

3. Буларкиева, Э. А. Анализ кадрового ресурса при реализации медицинской реабилитации в санаторно-курортных и лечебно-оздоровительных учреждениях Кыргызской Республики // [Текст] / Э. А. Буларкиева // Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана – 2021. – № 9. – С. 55- 58.

9. Жыйынтык

Исраилова Дарыгул Кубанычбековнанын диссертациялык иши илимий жана методикалык деңгээли жогору, оригиналдуулугу менен айырмаланат. Структурасы боюнча Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу УАКтын талаптарына жооп берет.

10. Документтерди карап чыгып, диссертациялык кеңештин эксперти 14.02.03 – коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо адистиги боюнча Исраилова Дарыгул Кубанычбековнанын медицина илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алууга сунушталган “Жалпы үй-бүлөлүк дарыгерлер практикасында терапиялык жардам берүүнү уюштуруудагы көйгөйлүү маселелер (Кыргыз Республикасынын түштүк аймагынын мисалында)” аталыштагы диссертациясын И. К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясынын жана тең уюштуруучулар Б. Н. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин Д 14.23.690 Диссертациялык кеңешине диссертацияны кабыл алууну сунуштайт.

Эксперт:

м.и.к., С. Б. Данияров атындагы
Кыргыз мамлекеттик медициналык
кайра даярдоо жана квалификацияны
жогорулатуу институнун АИВ инфекциясы
боюнча профессионалдык цикл
кафедрасынын доценти

Акматова Б. А.

Эксперттик комиссиянын мүчөсүнүн колун тастыктайм:

Д 14.23.690 Диссертациялык кеңештин
окумуштуу катчысы,
м.и.к., доцент

Ибраимова Д. Д.

15.01.2025 ж.

Подпись Ибраимова Д. Д. заверяю
Зав. общим отделом
И. К. АХУНБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК МЕДИЦИНАЛЫК АКАДЕМИЯСЫ
КЫРГЫЗСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ ИМ. И. К. АХУНБАЕВА